

26.01.2022 йил

Кумқўрғон тумани

4-1904-2201/78-сонли иш

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Кумқўрғон туманлараро иқтисодий судининг судьяси С.Аллабердиев раислигида, судья ёрдамчиси Р.Хамдамованинг котиблигида, даъвогар – Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Сурхондарё вилоят ҳудудий бошқармасининг "TERMEZ JAYXUN CLUSTER" масъулияти чекланган жамияти манфаатида, жавобгар –»Омон Хайитов» фермер хўжалигидан 70 355 300 сўм жарима ундириш тўғрисидаги иқтисодий ишнинг даъвогар вакили – Д.Эшнӣёзов (ишончнома асосида) ва жавобгар вакили А.Хайитов(ишончнома асосида)лар иштирокида, Кумқўрғон туманлараро иқтисодий судининг маъмурий биносида, очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И:

даъвогар –Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Сурхондарё вилоят ҳудудий бошқармаси "TERMEZ JAYXUN CLUSTER" масъулияти чекланган жамияти(кейинги ўринларда -“даъвогар”) манфаатида судга даъво ариза билан мурожаат қилиб, жавобгар –»Омон Хайитов» фермер хўжалиги (кейинги ўринларда -“жавобгар”)дан 70 355 300 сўм жарима ундириб беришни сўраган.

Палата суд мажлиси вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда огоҳлантирилганлигига қарамасдан суд мажлисида ўзининг ишончли вакили иштирокини таъминламади. Палата ўз даъво аризасида ишни унинг вакили иштирокисиз кўришни сўраган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддасини учинчи қисмида, иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкинлиги белгиланган.

Даъвогар вакили суд мажлисида иштирок этиб, тарафлар ўртасида “Пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича” контракция шартномаси тузилганлигини, мазкур шартномага асосан “Хўжалик” томонидан маҳсулот тўлиқ топширилмаганлигини маълум қилиб, даъво талабини тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили даъвогарнинг даъвоси асоссиз эканлигини, даъвогарнинг олдида қарздорлиги мавжуд эмаслиги, шартнома бўйича барча мажбуриятларни бажарганлигини, белгиланган режани ортиғи билан бажарганлигини, шартномага даъвогар томонидан ўзбошимчалик билан ўзгартириш киритилганлигини, бундан хабари бўлмаганлигини баён қилиб, даъво аризасини рад қилишни сўради.

Суд, даъвогар ва жавобгар вакилининг кўрсатмаларини тинглаб, ишдаги мавжуд ҳужжатларни ўрганиб, суд муҳокамасининг вақти ва жойи белгиланган тартибда хабардор қилинган палата судга келмаганлигини инобатга олиб, ишнинг иштирокисиз ҳал этиш мумкин деган хулосага келиб, қуйидаги асосларга кўра

даъво талабини **рад этиб**, суд ҳаражатларини манфаати кўзланган даъвогар зиммасига юклашни лозим деб ҳисоблайди.

Иш ҳужжатларига кўра, тарафлар ўртасида “Пахта хом ашёсини ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича” контрактация шартномаси тузилган. Мазкур шартномага кўра, “Хўжалик” 2020 йил бизнес режасига асосан пахта хом ашёси “Харидор”га етказиб бериш, “Харидор” эса ушбу маҳсулотни келишилган муддатларда муайян нарх бўйича ҳақини тўлаб харид қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олган. Тарафлар ўртасида тузилган шартномага асосан “Харидор” ўз мажбуриятларини тўлиқ бажарган бўлсада, бироқ “Хўжалик” шартномада белгиланган мажбуриятини бажармаган. Ушбу ҳолат ишдаги мавжуд ҳужжатларда ўз тасдиғини топган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 236-моддасида мажбурият мажбурият шартларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса – иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши кераклиги белгиланган.

Шунингдек, ушбу кодексининг 333-моддасида, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун жавоб беришлиги белгиланган.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 5.2 бандига кўра, шартномада белгиланган миқдорда ва ассортиментда, турлари бўйича муддатларда маҳсулот топширилмаганлиги учун “Хўжалик” “Харидор”га топширилмаган маҳсулот қийматининг 30 фоизи миқдорида жарима тўлаши ҳамда маҳсулот тўлиқ етказиб берилмаганлик натижасида ва жарима билан қопланмаган зарарларни қоплаши белгиланган.

Шунга кўра, даъвогарнинг жавобгар томонидан шартномада белгиланган мажбурият лозим даражада бажарилмаганлиги учун 70 355 300 сўм жарима ундиришни сўраган.

Бироқ, жавобгар томонидан шартноманинг шартлари лозим даражада бажарилган.

Иш ҳужжатларидан аниқланишича, шартноманинг 1.2 бандига кўра, жавобгар фермер хўжалиги 2020 йилнинг бизнес режасига асосан 44,5 гектар ер майдонидан 155,4 тонна пахта хом ашёсини етказиб бериш белгиланган бўлсада, шартноманинг ушбу бандига бир томонлама ўзгартириш мақсадида хом ашёнинг “155,4” тонна сўзи рангли қалам билан бўялиб, ўзгартиришга ҳаракат қилинган.

Ваҳоланки, ушбу рақам аслида бошқача рақам бўлганлигидан далолат беради. Бу эса, шартномани ўзбошимчалик билан бир тарафлама ўзгартириш саналади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 384-моддаси биринчи қисмига кўра, шартнома қандай шаклда тузилган бўлса, уни ўзгартириш ёки бекор қилиш тўғрисидаги келишув ҳам шундай шаклда тузилади, башарти қонунчиликдан, шартнома ёки иш муомаласи одатларидан бошқача тартиб келиб чиқмаса.

Мазкур ҳолатда, шартномага ўзгартириш ёзма шаклда иккала тарафнинг бевосита иштироки ҳамда розилиги билан киритилиши лозим эди. Бироқ, манфаати кўзланган даъвогар ушбу талабга риоя қилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68-моддаси биринчи қисмига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши кераклиги белгиланган.

Аммо, Суд мажлисида манфаати кўзланган даъвогар вакили жавобгар томонидан шартнома бўйича қайси мажбурият қандай асосларга кўра бажарилмаганлиги исботлаб берилмади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68-моддаси учинчи қисмига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган далилларни ишда иштирок этувчи бошқа шахслар олдида, агар ушбу Кодекста бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, суд мажлиси бошлангунига қадар ёки суд белгиланган муддат доирасида очиб бериши лозимлиги белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддаси еттинчи қисмида, Давлат божи тўлашдан озод қилинган давлат органлари ҳамда бошқа шахслар томонидан юридик шахслар ва фуқароларнинг манфаатларини кўзлаб тақдим этилган даъво талабларини қаноатлантириш рад этилган ёки улар қисман қаноатлантирилган тақдирда, давлат божи манфаатлари кўзланиб даъво тақдим этилган шахслардан даъво талабларининг қаноатлантирилиши рад этилган қисмига мутаносиб равишда ундирилиши белгиланган.

Юқоридаги ҳолатларга ҳамда моддий ва процессуал қонун нормаларининг талабларига асосланиб суд, даъвогарнинг даъво талабини рад этиб, манфаати кўзланган даъвогардан республика бюджети ва суд ҳокимиятини ривожлантириш жамғармасига **1 407 106** сўм давлат божи ундиришни ҳамда тўлаб чиқилган 21 600 сўм почта харажати унинг зиммасида қолдиришни лозим деб топади.

Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 236, 333, 384-моддалари ва Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 26, 68, 118, 176-179, 186, 192-моддаларини қўллаб, суд

Қ А Р О Р Қ И Л А Д И:

даъвогар - Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Сурхондарё вилоят ҳудудий бошқармасининг "TERMEZ JAYXUN CLUSTER" масъулияти чекланган жамияти манфаатида берган даъво аризаси рад этилсин.

"TERMEZ JAYXUN CLUSTER" масъулияти чекланган жамиятидан республика бюджети ва суд ҳокимиятини ривожлантириш жамғармасига **1 407 106** сўм давлат божи ундирилсин.

"TERMEZ JAYXUN CLUSTER" масъулияти чекланган жамияти томонидан олдиндан тўлаб чиқилган 21 600 сўм почта харажати унинг зиммасида қолдирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақалари берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори 1 (бир) ой ўтгач қонуний кучга киради, ҳал қилув қароридан норози томон(лар) ҳал қилув қарори устидан қонуний кучга киргунга қадар Қумқўрғон туманлараро иқтисодий суди орқали Сурхондарё вилоят судига апелляция тартибида шикоят беришлари (протест келтиришлари) мумкин.

Судья

С.Аллабердиев

